

מעדני כהן

משיעוריו של הגאון רבי נפתלי הכהן קופשיץ שליט"א

גליין 19

פרשת ויגש תש"פ

בענין האם שייך להישאל על מקצת הפרשת חלה ובטעם הדין דאין נשאלין על ההפרשה לאחר שאכלו מן העיסה

מהעיסה לא הפרישו ממנה חלה, וא"כ הוא בכלל הפרשת אותו האדם שמפריש עבור 'כל מי לא הפריש או שאינו עתיד להפריש' ושפיר הופרש עבורו חלה ולא אכל טבלים, ואח"כ יפרישו שוב חלה עבור העיסה הנותרת, ואין ההפרשה השניה מהני למה שאכל כבר שהרי אי אפשר לתקן את מה שנאכל וא"כ לא חייל עליה אלא ההפרשה של מי שמתקן עבור כל מי שלא הפריש, ושפיר מהני השאלה להתיר את כל העיסה שנתערבה.²

יבואר דברי החזו"א שאסור להישאל על ההפרשה לאחר שאכלו מהעיסה משום דלא אתי דיבור ומבטל מעשה

אמנם יש לדון בזה, הדנה הדין הוא שנשאלין על ההקדשות עד דלא אתו לידי גיבור אך מדאיתו לידי גיבור אין נשאלין, ובש"ך (ח"מ סי' רנ"ה ס"ו) ביאר בשם תשובות רבי בצלאל אשכנזי שהטעם דבאתא ליד גיבור אין נשאלין הוא משום דהא דמהני שאלה בנדרים והקדשות הוא משום דאתי דבור ומבטל דבור אבל היכא דאתי לידי מעשה אי אפשר לבטל המעשה בשאלה בעלמא דלא אתי דיבור ומבטל מעשה.

ובחזו"א (דמאי סי' ד' סק"א) כתב לענין הדין דהמקדים תרומה לביכורים עובר בעשה שנא' 'מלאתך ודמעך לא תאחר' דמאחר את הביכורים, וכתב שם דאם הקדים את התרומה עליו להישאל על ההפרשה כדי שלא לעבור בלאו, ואם כבר אכל אין לו להישאל, וז"ל נראה דהמקדים מאוחרת באיסור, מצוה לאתשולי וכדון נשאלין על התרומה ועל המעשרות וכמשי"כ הר"מ פ"ד מה"ת הי"ז ויתקון האיסור, בד"א שעדיין לא אכל מן הכרי אבל אם כבר אכל אי אפשר לשאול עלי' דנמצא דאכל טבל, ואפשר דאין דין שאלה כשכבר אכל דכיון דאין הטבל בעולם ע"כ קנה תרומה ומעשר ועדיף מאתא ליד כהן³ וכן אם מכר כבר מן הכרי וא"ל לי' להודיע ללווקא אינו נשאל עליו אבל כשכל הכרי קיים בידו נשאל עליו ואם כבר נתן לכהן ולולוי אינו נשאל עכ"ל, ומבואר דס"ל דאחר שאכל מן העיסה לא תועיל כלל שאלתו דהיכא דנעשה מעשה על סמך הפרשתו א"א להישאל, דהכא נחשב נעשה מעשה יותר מנתנה לגיבור דהכא הרי הוא אכל על סמך הפרשתו ותו א"א להישאל על כך.

וא"כ לדברי החזו"א לכא' דלא יועיל בנידון להישאל על ההפרשה ולסמוך על הפרשת אדם אחר, כיון דכבר אכל אדם מן העיסה, ובכ"ה כתב החזו"א דא"א להישאל כיון דנעשה מעשה על סמך ההפרשה.

² והעירני ש"ב הגאון המופלא ר' אהרן ואב גרוסברד שליט"א שאפשר דבזה שנשאל גורם לברכת ההפרשה שתהא לבטלה, דבכל מקום שנשאל כתב החתם סופר דלא חשיב בריכה לבטלה משום שבשעתו היה מחוייב להפריש ועשה מצוותו אבל בזה שאם נשאל מתברר שהפרשת הגאון ר' משה בויאר תקנתו ונמצא שגם בשעתו לא היה צריך להפריש וגורם לברכתו שתהא לבטלה, ואע"פ שאם לא היה נשאל היתה הפרשתו השניה קיימת, אבל כשנשאל ובטלה הפרשתו נמצא שהעיסה נתקנה כבר בהפרשה של אחר והיתה ברכתו לבטלה וצ"ע.

³ והיה מקום לפרש דברי הש"ך ח"מ סימן רנ"ה ס"ק ו', דכל שאתי ליד גבאי אי אפשר להשאל עליו משום שכל שכל עליו צדקה בלא דיבור לא אתי דיבור ומבטל מעשה, היינו טעמא דכל דאתי ליד גבאי הרי חייל ההקדשו מכח קניין משיכה והגבהה ולא על ידי דיבור להכי לא מהני להשאל על מה שהגיע ליד גובר, מ"מ נראה לכאורה שאם ישאל על הקדשו וקודם שהגיע ליד גובר מועל בהקדשו שפיר מהני השאלה שלא תחול ההקדש אלא משהגיע ליד גובר, דעל מה שחל על ידי דבורו שפיר מהני שאלה ורק מה שחל על ידי מעשה הקנאה לא מהני שאלה וצ"ע.

יבואר אם כשאתי ליד גובר לא מהני שאלה הוא על הקניין אבל על ההקדש מהני שאלה אכן נראה דאפי' להש"ך אין הכוונה שמה שנשאל על ההקדש בטל לגמרי אלא שהוא הקדש מחמת קנין שקנה ההקדש, שהרי בתרומה דאתי ליד כהן אי אפשר בשאלה כדמוכח מכל הראשונים בעירובין דף ל' ע"ב שהקשו אמאי לא אוקמה בתרומה דאתי ליד כהן דליתא בשאלה יעו"ש, וכן כתב בדרך אמונה פרק ד' מתרומות ס"ק קע"ח שכן דעת רוב הראשונים, ואי נמצא שמה שאתי ליד גובר אינו נשאל הוא משום הקניין לחוד אבל משום נדרו הרי בטל נדרו א"כ איך יחזיק בו הכהן, והרי אינו תרומה כלל שהרי נשאל עליה ולמה יחזיק הכהן בזה שאינו תרומה, וע"כ דכל שפיר מהני שאלה ורק מה שחל על ידי מעשה הקנאה לא מהני שאלה וצ"ע.

ולפי' אם מעל קודם שבא ליד גובר ואח"כ הגיע ליד גובר, לא מהני תו שאלה לבטל הקדשו למפרע שכל שבא ליד גובר חשיב דבורו כמעשה שאי אפשר לבטלו בהתרת נדרים. והראינו בקהלות יעקב כבא בתרא סימן ל"ו אות ב' שחקר בזה אי מה שאמרו שכל שהגיע ליד גובר אינו נשאל אינו אלא על הקניין, אבל על הדיבור נשאל, או שכל שאתי לידי מעשה אינו נשאל גם על הדיבור, והוכיח נמי מתרומה דאתי ליד כהן דלא מהני שאלה וכו', ודחה ראייה זו בדוחק יעו"ש היטב.

נשאלתי באשה שעשתה עיסה והפרישה ממנה חלה בברכה ולאחר מכן אפתה העיסה ואכל אחד ממנו מקצתה, ולאחמ"כ נתברר שהחלה שהפרישה נתערבה בתוך העיסה ונאפתה עמה, באופן שאין בעיסה כדי להעלות מאה כנגד החלה, אם יש אפשרות להתיר חלות אלו באכילה.

והנה אם לא היה אחד אוכל ממנה, היה אפשר להישאל על ההפרשה וחזור ומפריש חלה שניה, כמבואר בשולחן ערוך יורה דעה סימן שכג ס"א וז"ל ואם חזרה ונתערבה בעיסה, ואין ק"א לבטל, אם לא אכל העיסה ישאל לחכם עליה ויתיר לו כנדר, דנשאלין על ההקדשות, ויחזור ויטול חלה אחרת, עכ"ל, והנה הפרשה שניה תפריש שוב בברכה, ואע"פ שע"י השאלה נתברר שהברכה על ההפרשה הראשונה היתה לבטלה, מ"מ יעויין בתשובות חת"ס יורה דעה סימן ש"כ שכתב דאין בזה איסור שגורם לברכה לבטלה למפרע, כיון דכשביכרה על ההפרשה הראשונה היתה הברכה כדון.

אמנם הכא איירי שאכלו מן העיסה שהפרישה ממנה, ולחכי א"א להישאל שאם ישאל על חלתו נמצא שהכל טבל, ואותו שאכל קודם ההפרשה הראשונה אכל טבלים, ואסור לגרום לו לאותו שאכל, איסור אכילת טבלים, ונשאלתי אם יש מקום להתיר את החלות שנאפו שנתערב בהם חלה שאינה בטילה אלא בק"א.

יבואר מחלוקת השו"ע והרמ"א האם איסור דרבנן שנתערב ואין בו כדי להעלות בק"א אם אפשר להוסיף עליו לבטלו

והנה בשו"ע (יו"ד סי' צ"ט ס"ו) איתא 'איסור של דבריהם אין מערבין אותו בידים כדי לבטלו, ואם עשה כן במזיד אסור, אבל אם נפל מעצמו ואין בהתר כדי לבטלו מרבה עליו ומבטלו' וא"כ הכא דנתערבה החלה בתרי שמדאורייתא הרי היא מותרת, ומדרבנן בעינן שתעלה באחד ומאה, מותר להוסיף להשלים עד מאה כדי לבטלה, וא"כ בנדון דידן שאין זה אלא חלה בזה"ז דרבנן ומדאורייתא בטלה ואין צריך מאה אלא מדרבנן שפיר מהני להוסיף עליו ולבטלה, אכן ברמ"א שם חלק על זה וכתב דאסור לבטל איסור לכתחילה אפי' איסור דרבנן גם באופן זה, וא"כ לדברי הרמ"א אכתי צריך פתרי מה לעשות בהדין איתתא.

יבואר האם יועיל לסמוך על הפרשת אדם אחר שהפריש עבור כל מי שלא עתיד להפריש

והנה בנידון הנ"ל אם ה' אדם' שהפריש חלה על כולם ואמר 'כל מי שלא הפריש חלה או שלא עתיד להפריש, הרי אני מפריש עבורו חלה זו', שדבר זה מועיל לכא' לכל אלו שאינם מפרישים חלה שתועיל הפרשתו, [אע"פ דבעי להפריש מן המוקף ונחלקו הראשונים אי מדאורייתא או מדרבנן מכל מקום התירו להפריש שלא מן המוקף כדי להציל את מי שאינו מפריש מאיסור חמור של אכילת טבלים, כדאיתא בעירובין דף ל"ב].

וא"כ יש לדון האם יהי' אפשר להישאל על ההפרשה ואע"פ שאחד אכל מן העיסה, מ"מ גם אחר שישאל אכתי לא אכל טבלים שהרי נתברר שאותו שאכל

¹ והנה הגאון ר' משה בויאר שליט"א נוהג כבר שנים רבות להפריש כמה פעמים ביום חלה בנוסח זה כדי להציל את אלו שלא הפרישו חלה, אמנם כל הפרשתו מועילה לכל מי שנתחייב בחלה קודם שהוא הפריש, אבל מי שנתחייב לאחר הפרשתו, אין מועילה הפרשתו, ובעובדא דידן עשתה העיסה בשעה שלש ואכל ממנה בשעה חמש והגאון ר' משה בויאר אמר לי שמפריש בשעה שתיים עשרה ובשעה שש בערב ונמצא שהפרשתו לא הועילה להדין איתתא.

והעירני חתני חביבי הרב הגאון ר' אפרים ואב גרבו שליט"א בזה דאפשר דלא הותר להפריש שלא מן המוקף אלא כדי שלא יכשלו באיסור אכילת טבלים אבל בזה שלא נשאל אלא כדי שלא יפסיד החלות שאפו לכבוד שבת לא הותר להפריש שלא מן המוקף וכן בעשו חלות לשבת ושכחו להפריש מן החלות עד שבת ורוצים לסמוך על הפרשת הגאון הנ"ל לכאורה לא הותר להפריש שלא מן המוקף אלא לצורך שלא יכשלו באיסור חמור יותר אבל כדי שיהא לו חלות שאפה לעצמו בשבת לא התירו לו, ולכן עדיף שיפריש אותו אדם במוצ"ש כדי שלא תחול הפרשת הגאון הנ"ל שלא מן המוקף, אמנם מבואר כיכמות דף צ"ג שהתירו להפריש שלא מן המוקף לצורך כבוד שבת, ואפשר דגם מקום הפסד מומן התירו ויש לעיין בזה, וצ"ע.

יבואר האם אפשר להישאל על ההפרשה מלבד חלק החלה שהתיר את המקצת שאכלו מהעיסה

ואפשר דיכול להשאל על החלה במקצתה, דהיינו שהרי די בחלק מן החלה להתיר כל העיסה שהרי חטה אחת פוטרת את כל הכרי וכן הוא בחלה ומה שהפריש כוית אין צריך לכל הכוית להתיר את העיסה וא"כ ישאל על כל החלה חוץ ממה שצריך להתיר את מה שנאכל שזה אינו יכול להתיר להחזון איש ומה שנשאר מן החלה שהוא צריך יהא בטל במאה כנגדו.

יבואר אם בתרומה אמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו

אלא שיש להסתפק אם אמרינן נדר שבטל מקצתו בטל כולו בהפרשת תרומה וא"כ לא יוכל להשאל על מקצתו, הנה בספר נפש חיה סימן קצ"א כתב דאפשר להשאל על חלק מהתרומה, ובספר דרך אמונה פ"ד מתרומות הלכה י"ז הביא חידוש זה גם מספר ישועות מלכו, ומעמם משום דא"פ שאמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו מ"מ כל זה אינו אלא אם חייל מפרשת נדרים בזה אמרו שהותר כולו דכתיב ככל היוצא מפיו יעשה, אבל הפרשת תרומה והקדש שאינם מפרשת נדרים לא אמרינן ביה נדר שהותר מקצתו הותר כולו.

וכתב שם דממש"כ בתשובות הרמב"ן סימן ער"ה שהובא בב"י סימן רכ"ח נראה ג"כ שיכול להשאל על מקצת החלה, וז"ל הרמב"ן שם דאפילו נדר בבית הכנסת רבנים כיון שלא נדר על דעת רבים אפילו נתן קצת ממה שנדר יכול לישאל ויעכב מה שלא בא ליד גבאי, עכ"ל, ולכאורה יש לעיין בזה דכל שאנתי ליד גבאי אי אפשר להשאל עליו משום שכל שחל עליו צדקה בלא דיבור לא אתי דיבור ומבטל מעשה כמבואר בש"ך חו"מ סימן רנ"ה ס"ק ו', ואפ"ה יכול להשאל על מה שלא אתי ליד גבאי וא"כ לכאורה נראה שיכול להשאל על מקצתה.

והכי נמי הרי להחזו"א אינו יכול להשאל על מה שהתיר באכילה ואכל ממנה אחר שהרי הוא כאנתי ליד גבאי, ואינו נשאל אלא על מה שלא נאכל כנגדו ושפיר נשאר פחות מאחד במאה ובטל והכל מותר.

אולם מודברי הרמ"א סימן שכ"ג מבואר דא"א לישאל על מקצת מן החלה, שהרי כתב שאם אכל מהעיסה אינו יכול להשאל על החלה, ולמה לא ישאל על מקצתה ומוכרח דס"ל דאינו יכול להשאל על מקצתה.

אמנם אפשר לומר דס"ל להרמ"א כמ"ש בספר מעדני ארץ פ"ד מתרומות הי"ז אות ב' שאם נשאל על מקצת החלה נעשה החלק שנפטר כנגדה טבל שכל חלק בהחלה פטר כנגדו, וא"כ אי אפשר להשאל על החלה שא"כ נעשה חלק מהחולין טבל, ואפשר שמה שנאכל היה כנגד מה שנשאל ונמצא מאכילהו טבלים, אמנם להחזו"א

נשאלתי במי שהפריש חלה בע"ש ונסתפק אם נתערבה החלה בתוך כל החלות שעשו לשבת ובא להשאל בכה"ש של שבת על החלה, אבל עד שנשאל על החלה כבר לא היה אפשר להפריש שנית שכבר היה צאה"כ, ונסתפק אם יכול לסמוך על המפריש עבור השוכחים להפריש.

והנה לכאורה היה יכול להפריש שנית בבין השמשות קודם שנשאל ואח"כ להשאל, והדר חייל החלה שהפריש שנית, וכמו שאמרו שבועות דף כ"ח נשבע על הככר ונשבע עליה שנית דלא חייל משום דאין שבועה חלה על שבועה, אבל אם נשאל על הראשונה חילא שניה, והכי נמי יכול להפריש שנית קודם שאלה ואח"כ להשאל עליה וחיילא שניה, וכ"כ במעדני ארץ בהערות בעניני תרומות סימן ח' אות י"ג וכתב לעשות כן לכתחלה כיון שנחלקו האחרונים אם לברך על הפרשה שניה ולכן כל שמפריש קודם שנשאל בוודאי אינו מברך ויוצא מיד פלוגתא⁴.

יבואר אם המפריש בשבת שנית ואח"כ נשאל על הראשונה אם קעבר באיסור למפרע

ויש מקום להסתפק אם מי שהפריש תרו"מ בערב שבת אם מותר להפריש בשבת שנית שלא חייל מידי בשעת הפרשה ושוב להשאל על הפרשה הראשונה, דמסתבר דההפרשה שהפריש שנית לא עבר מידי שהרי לא תיקן ולא הקדיש מידי בשעת הפרשתו, ואם כן כשישאל על התרו"מ שהפריש בערב שבת הדר חילא הפרשתו שהפריש בשבת, ויש להסתפק אם יעבור בזה על איסור הפרשת תרו"מ בשבת למפרע, ונראה פשוט דאסור, אלא שיש לבאר יסוד איסורו, דהנה נתבאר ברמב"ם פכ"ג משבת דבהפרשת תרו"מ בשבת איכא תרי גזירות מדרבנן האחד משום דנראה כמקדיש, והשנית משום דנראה כמתקן ולכאורה נראה דאיסור דנראה

⁴ ואע"פ שמדין אילם לא יתרום אכתי לא נפיק שהרי התרומה לא חיילא בברכה וחסר בהמצוה יבואר בכמה דוכתי, מ"מ לא קעבר אדינא דרבנן שצריך לברך ולא בירך.

דס"ל שאי אפשר להשאל על מה שנאכל א"כ שפיר מהני השאלה על השאר ונמצא שהוא בטל במאה ואחד ומבואר שאי אפשר להשאל על חלק מן החלה.

יבואר האם מותר לבטל איסור לכתחילה כשהאיסור מתבטל מאליו ע"י שנשאל על מקצת מן ההפרשה

אכן אכתי יש לומר דחשיב כמבטל איסור לכתחלה שהרי בזה שנשאל על חלק מן החלה הרי הוא כמוסיף היתר על האיסור כדי לבטלו והוא נמי בכלל אין מבטלין איסור לכתחלה.

אמנם לכאן י"ל דשאני הכא שאינו מוסיף על ההיתר אלא שמסיר את האיסור וממילא נשאר רק מקצת איסור ולהכי בטלה ואפשר דאסור לבטל בהוספת היתר ולא בהוצאת האיסור דהאיסור ממילא בטיל והוא לא עשה אלא שגרם שהוסר חלק מהחלה ובה לא דיבר הרמ"א, אכן אפשר דסוף סוף כיון דנשאל על חלק מן החלה ונתרבה על ידי כן ההיתר לבטל הנשאר חשיב כמבטל איסור לכתחלה וצ"ע.

יבואר דמהאחרונים נראה דגם בנאכל מקצת העיסה לא חישב כאנתי ליד כהן ומהני ביה שאלה

ובעיקר דברי החזו"א שכתב דא"א להישאל לאחר שאכלו מן העיסה הי' מקום להעיר בדברכי משה (סי' שכ"ג ס"ק ד') כתב וז"ל ובתשובות מיימוני סוף הלכות זרעים כתב דאם חזרה ונתערבה בעיסה ואין ק"א לבטלה טוב לישאל עליה דקיימא לן יש שאלה בהקדש וכו' ונראה לי דוקא כהאי גוונא שעדיין העיסה קיימת ויכול ליטול חלה אחרת אבל אם כבר נאכל העיסה אי אפשר לישאל עליה דאם כן כבר אכל למפרע טבל כן נראה לי, עכ"ל, ומבואר דהא דאינו יכול להשאל אחר שנאכל אינו משום דחשיב כאנתי ליד גבאי אלא משום דגורם לאוכל שייאכל טבלים למפרע, והש"ך שם ס"ק ו' העתיק טעמו של הדרכי משה וכן הוא בביאור הגר"א שם שכתב עיין ש"ך וכוונתו כנ"ל, ובדרך אמונה פרק ד' מתרומות בציון ההלכה אות תנ"ה עמד בזה שמדברי האחרונים שכתבו דהטעם משום שגורמים לו איסור משמע דלא כדעת החזו"א.

ובפרט שבתרומה דאתי ליד כהן לא ברירא כולי האי דאי אפשר להשאל, דיעויין בדרך אמונה פ"ד מתרומות ס"ק קע"ח שכתב דאיכא כמה אחרונים דס"ל דמהני שאלה גם באנתי ליד כהן וא"כ הוא הדין בנאכל מהני ביה שאלה וחזי לצרופי הני רבנותא כדי שיוכל להשאל על החלה הנ"ל.

ונמצא דלדבריהם שפיר יכול להשאל על החלה ואינו גורם בזה לאכילת טבלים משום שיש מי שמפריש על מי שלא הפרישו עליו וכיון שהחזו"א כתב בדרך ספק שלא כתב אלא ואפשר ומדברי האחרונים נראה דלא ס"ל הך טעמא אפשר דיש להקל בזה, וצריך הכרעה בדבר.

עוד בענין שאלה בהפרשת חלה • בדין להשאל על החלה בתנאי אי מהני

כמקדיש איסורו הוא ההתעסקות במקח וממכר וחישיון שמו יכתוב להכי לא נאסר אלא ההתעסקות במקח וממכר, וכמו שיתבאר בהמשך דברינו בארוכה, א"כ כיון דבשעה שהפריש לא עבד מידי לא עבר על איסור נראה כמקדיש, וגרע מהעושה קניין בשבת שיחול במוצ"ש שכתב ברעק"א תשובה קנ"ט שאסור דהכא לא קעביד מידי בשעת הפרשה, אבל לענין נראה כמתקן לכאורה איסורו הוא התיקון של הפירות, ואם למפרע נתברר שתיקון הפירות הרי הוא עבר על מתקן פירות בשבת.

ויש להביא ראיה דאסור מהא דאמרו בעירובין דף ל' סומכוס אומר מערבין בחולין ולא בתרומה, ואילו לנויר בין לא פליג, מאי טעמא אפשר דמתנשיל אנזירותיה, אי הכי תרומה נמי אפשר דמיתנשיל עילויה, אי מתנשיל עלה הדרא לטיבלא, ומבואר שאי אפשר להשאל על התרומה משום דהדר לטיבלא, והקשו שם בגמ' אמאי לא יפריש תרו"מ בשבת, ותירצו דס"ל דגורו על השבות בין השמשות, ולהכי אסור להפריש בבין השמשות ולהכי לא חשיב דחזיא לעירוב, ולכאורה יש להעיר דיכול להפריש שנית קודם שישאל ואח"כ ישאל וממילא יחול מה שהפריש קודם, ומוכרח דאינו יכול לעשות כן משום שיעבור באיסור מפריש תרו"מ למפרע.

אמנם לפ"ז ביו"ט דנתבאר ברמב"ם דליכא איסורא דנראה כמתקן אלא משום דנראה כמקדיש א"כ יכול להפריש שנית קודם שישאל ואח"כ ישאל, ובה נתבאר שלא עבר על איסור נראה כמקדיש למפרע כיון שבשעת איסורו לא עבד מידי, וא"כ ביו"ט יוכל לסומכוס לערב בתרומה ולא מסתבר לומר כן וצ"ע.

יבואר אם האומר כל השוכח להפריש הריני מפריש עליו אם גם הנשאל על החלה נכלל בלשון זה

והנה המפריש שמתקן את כל השוכחים להפריש אמר בנוסח זה הריני מפריש חלה עבור מי ששכח להפריש, ויש להסתפק אם בנדרון דידן חשיב שכח להפריש

שהרי לא שכח להפריש, אלא שנשאל על ההפרשה וממילא בטלה הפרשתו, ויש להסתפק אם יש בלשון הזה הפרשה גם על מי שנשאל על ההפרשה.

ולכאורה נראה לומר דמהני ליה שהרי מי שהפריש חלה מן הפירות או השוקלד שבתוך העיסה דבוודאי לא חייל עליו שם חלה, האם נימא דלא חשיב ששכח להפריש, חלה ונאמר דאינו יכול לסמוך על מי שהפריש על מי ששכח להפריש והרי חשיב שכח להפריש משום שלא הפריש כדון, ומה לי שכח להפריש מה לי שכח הדין איך להפריש, והכי נמי הרי כיון שנשאל על הפרשתו הרי הוא כלא הפריש ושכח מלהפריש, ואע"פ שלא ידע מעיקרו מ"מ שכח להפריש מקרי וצ"ע.

והנה הגאון ר' משה בויאר שליט"א מפריש בכל יום על מי שאינו עתיד להפריש, והלשון הזה מהני גם למי שהפריש ונשאל על הפרשתו כיון שאחר שנשאל ובטלה הפרשתו הרי אינו עתיד להפריש ושפיר מהני הפרשתו להתיר עיסתו.

אם מהני שאלה על הספק דאפשר דלא חשיב חרטה אלא בתורת וודאי

אלא שהעירו בזה עוד שאפשר שכל שנשאל על הספק לא חשיב שאלה שאין השאלה מועלת אלא בחרטה גמורה אבל בספק לא מהני וכאן שנשאל על הספק שהרי אם לא נתערב החלה אינו רוצה להשאל שהרי הפריש חלה בברכה והחלה שיפריש שנית לא יברך עליה וא"כ נשאל על התנאי ואפשר דלא מהני שאלה על תנאי.

והראוני בחזו"א שו"ת וחידישים סימן שכ"ב הנדפס מחדש שכתב נוסח למי שנסתפק אם מיעט במעשרות שישאל על המעשרות שכתב שם איך יאמר המתחרט על המעשרות וז"ל 'הפרשתי כאן תרומה גדולה ומעשר ראשון ותרומת מעשר ומעשר שני ועכשיו אני מסתפק אם היה במוה שבידי מותר על אחד ומהא ולזאת אני מתנהג אם היה מותר על אחד ומהא תהא כל הפרשתי קיימת אך אם לא היה

הנה בנדון דידן יש להתיר מטעמא אחרינא דהנה קי"ל בתרומה דרבנן בספק נפל תרומה לתוכה אמרין ספיקא דרבנן לקולא, וכגון ההיא דפסחים דף ט' ע"ב שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ונפלה תרומה לתוך אחת מהן אני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה והוא מדין ספיקא דרבנן לקולא, והכי נמי נימא שאני אומר נפלה החלה לאשפה והעיסה מותר באכילה דחלה בזמן הזה דרבנן וספיקא דרבנן לקולא.

אלא שאם הספק אם נתערבה או נפלה לאשפה היה בשבת הרי החלה היתה בשבת מוקצה שהרי חלה טמאה היא גם כן מוקצה שאינה ראויה לכלום ומשום איסור מוקצה הוא דבשיל"מ שאי אפשר להתיר משום ספיקא דרבנן לקולא.

יבואר דבנתערב דבר שיש עליו שני איסורים האחד אין לו מתירין והשני יש לו מתירין אם הוא בטל

וכן שמעתי מאמו"ר זצ"ל ששמע מהגאון ר' מאיר סאלאוויצקי זצ"ל בדבר ביצה שנמצא בה דם ביום טוב שנתבשלה יחד עם ביצים אחרים, שהורה בזה הגאון ר' שמחה זלג ריגר זצ"ל אב"ד בריסק לאסור את שאר הביצים באכילה עד לאחר שבת או יו"ט, וטעמו דאף דכבר כתב הרמ"א יו"ד סימן ס"ו דביצה שנמצא בה דם שנתבשלה עם ביצים אחרים, שאר הביצים מותרים, (והטעם משום דמדאורייתא טעם הביצה האסורה נתבטל ברוב משום דהוי מין בשאינו מינו שבטל ברוב מדאורייתא, אלא דמדרבנן אינו בטל אלא בששים, ומכיון דבכל ביצה שנמצא בה דם נחלקו הראשונים באיזה מקום בביצה צריך להמציא הדם שהביעה תאסר בזה, י"א דווקא אי נמצא הדם בחלבון הביצה אסורה, וי"א דוקא אי נמצא הדם בחלמון, להכי הוי ליה ספיקא דרבנן ולקולא).

אמנם בביצה שנמצא בה דם ביום טוב מלבד איסור דם הרי יש כאן עוד איסור מוקצה, דכל ביצה שיש בה דם אסור לאוכלה, וא"כ הוי נמי מוקצה ויש כאן בליעות של מוקצה בתוך הביצים המותרות, ומוקצה הוי דבר שיש לו מתירין ודשיל"מ לא בטל, א"כ אף דאיסור דם שעליו בטל מ"מ איסור מוקצה שעל הביצה לא בטל דהוי דשיל"מ ולא בטל, את"ד ז"ל, וכבר כתב כן בפלתי סימן ק"ב סק"ד.

בענין אם מי שהפריש תרומה בשבת אם מהני שישאל על התרומה

נסתפקתי מי שהפריש תרומה בשבת ויו"ט אם ישאל על ההפרשה כדי לתקן איסורו למפרע שאם ישאל נמצא דמעות לא הפריש ותיקן את הפירות, ולכאורה יהא מצוה עליו להשאל בזה כדי להציל עצמו מאיסור, ומצאתי כה"ג בשו"ת הלכות קטנות חלק ב' סימן מ"ג כתב וז"ל, אמרתי בימי חרפי שמי שהוציא בשבת כזית תרומה דחויא לכהן חייב סקילה, ואם נשאל עליה חזרה לטבלה ואמר' בגמ' (שבת קנ"ד:) טבל למאי חזי נמצא שלא הוציא דבר דחוי למידי ופטור, וכו' עכ"ל, וצ"ע שהרי

בידי יותר מאחד ומאה אני מתחרט על כל ההפרשות, ומבואר להדיא דס"ל שישאל להשאל על תנאי ולא אמרין דכל שאינו מתחרט בוודאי לא מהני.

יבואר אם מהני תנאי בהתרת נדרים

והנה אם מהני שאלה בתנאי שהרי מילתא דליתא בשליחות ליתא בתנאי והשאלה ליתא בשליחות כמבואר בנדרים דף ז' ע"ב ורק באשתו מהני שליחות אבל בעלמא לא מהני כמבואר בשולחן ערוך וא"כ ליתא בתנאי.

אמנם יעויין בשו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא קמא סימן מה ז"ל אולם יש לדון למ"ש השיטה מקובצת נזיר, יש אומרים דשייך תנאי בנזירות אף דא"א בנזירות לקיים ע"י שליח, דדוקא גבי מעשה אם א"א לקיים ע"י שליח אלא ע"י עצמו דוקא, אלים המעשה ואפ"י לא נתקיים התנאי לא נתבטל המעשה, אבל נדר ונזירות דליכא מעשה בידים לא אלים שיתקיים אם לא יתקיים התנאי ע"י, ועי' פ"י כתובות (דף נ"ז) דהכי דהמעשה הוי דבור בעלמא מסבירא יכול להתנות דאיתי דיבור ומבטל דיבור וא"צ ללמוד מתנאי בני גד ובני ראובן וא"צ להיות דומיא דב"ג וב"ר ע"ש, וא"כ הכא נמי ההפך דהוי רק דיבור בעלמא אף שא"א שיתקיים ע"י שליח חל התנאי, עכ"ל.

וכ"כ הרעק"א בשו"ע סימן מ"ו דמהני תנאי בק"ש לענין הק"ש שקורין בלעולם יהא אדם וז"ל לענ"ד בירא שהצבור יעברו זמן קריאת שמע יכוין בדרך תנאי אם יעברו יהא יוצא בזה ואם לא יעברו לא יצא בזה כמ"ש הב"י סימן תפ"ט לענין ספירת העומר יעו"ש.

אבל בתוס' נזיר (דף י"א ד"ה דהוי מתנה) ס"ל דגם בכה"ג בעינן שיהא איתא בשליחות, שכתבו דלא מהני תנאי בנזירות דהוי מילתא דליתא בשליחות אלא משום דהבאת קרבנות הנזירות אפשר בשליחות להכי חשיב נזירות איתא בשליחות ולהכי מהני תנאי בנזירות יעו"ש.

בענין מי שנסתפק לו אם נתערב לו חלה בתוך העיסה אם אפשר להתיר משום ספק דרבנן לקולא

וכבר נודע שנחלקו האחרונים באיסור שיש עליו שני איסורים האחד יש לו מתירין והשני אין לו מתירין אם הוא בטל יעויין בתשובות רעק"א תשובה ס"ד אמנם אפ"י מאן דפליג על הצמח צדק בבית טריפה, וס"ל דכל שיש עליו איסור שאין לו מתירין הרי הוא בטל, מכל מקום בספק דרבנן דהסבירא לאוסרה הוא משום עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר, לכאורה לכולי עלמא אמרין בזה עד שתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר, וכל שיש עליה איסור מוקצה יש לאוסרה משום דשיל"מ.

יבואר דמאחר ואיכא חזקת היתר על העיסה שלא נאסרה הרי היא מותרת

ואפשר דאיכא חזקה על העיסה שלא נאסרה ואע"פ שהוא תערובות ואין ההיתר נהפך לאיסור, (יעויין תשובות רעק"א תשובה פ"ב) מכל מקום המדומע נאסר בעצמו כמבואר בתוס' נדה דף מ"ז דהמדומע פטור מן החלה שכולה נעשית תרומה מדרבנן וא"כ יש חזקת היתר שלא נעשה מדומע.

ובחלת לחם סימן ב' ב' כתב שהכהן מברך על המדומע אשר קדשנו בקדושתו של אהרן לאכול תרומה ומשום שהוא כוודאי תרומה מדרבנן.

והיכא דאיכא חזקה דעיסה להיתר אפשר דמי להלך אחר הרוב דנחלקו הראשונים אם מחמרין ביה בדשיל"מ, וכמבואר בגליון רעק"א או"ח סימן שח במג"א ס"ק י"ז לענין כלי שספק נשבר בשבת או בערב שבת, וס"ל להרעק"א דהוי דבר שיש לו מתירין שיכול להשתמש בו במוצ"ש (ודלא כהאחרונים דס"ל דבכה"ג לא חשיב דשיל"מ) וכתב דאיכא חזקה שלא נשברה בערב שבת, ותליא בפלוגתת הראשונים אי אזלינן בתר רובא בדשיל"מ, וחזקה כרובא לענין זה.

ואין לומר דאיכא חזקה דתרומה שלא בטלה דחזקה דתרומה אינה כנגדה שהרי אפשר שנפלה התרומה לאשפה ונשארה בקדושתה, שהרי ספק לנו אם נתערבה בעיסה, ולהכי שפיר אפשר להקל ולהתירה בזה, משום חזקת העיסה שלא נדמעה על ידי החלה ונאמר שנפלה לאשפה.

וא"כ אפשר להתירה משום דאמרין שאני אומר נפלה לאשפה כמו ההיא דשתי קופות דבתרומה דרבנן אמרין ספיקא דרבנן לקולא, ועוד דאיכא חזקה דעיסה שלא נדמעה ונאסרה בתערובת החלה ולכך כל היכא דאיכא ספיקא אם נתערבה יש להתירה מהנך טעמי.

אמרו בשבת דף מ"ג טבל חשיב כראוי משום דאם עבר ותיקנו מתוקן, וכן ראיתי בספר בני ראם סימן י"א אות ג' יעו"ש.

והנה ברמב"ם פרק כ"ג מהלכות שבת הלכה ט' כתב וז"ל ואין מגביהין תרומות ומעשרות בשבת מפני שנראה כמתקן דבר שלא היה מתוקן, עכ"ל, ויש לדקדק למה כתב ואין מגביהין תרומה בשבת והרי כל ההלכות הם הלכות שבת, וביותר דהנה הרמב"ם שם ה"ד כתב וז"ל ואין מגביהין תרומות ומעשרות שזה דומה למקדיש אותן

פירות שהפריש, ועוד מפני שהוא כמתקן אותן בשבת, עכ"ל, ובאיסורא דנראה כמקדיש לא כתב כמקדיש בשבת ובאיסורא דנראה כמתקן כתב בשבת.

וכתב בזה במהרה"ח סימן ט"ז וכן במרכבת המשנה על הרמב"ם פ"ג משבת, הובא בקהלות יעקב ביצה סימן ח', דביו"ט ליכא לאיסור נראה כמתקן שמותר לתקנו לצורך אוכל נפש, ולא נאסר ביו"ט אלא משום דנראה כמקדיש וגזירה זו אסורה שמא יכתוב ולהכי אסור להקדיש ולהפריש תרומ"מ גם ביו"ט.

ולפ"ז גם המפריש חלת חו"ל בשבת אינו עובר אלא משום דנראה כמקדיש דהוי כמתקן וממכר שהרי על ידי הפרשתו נעשה מומן כהן והוי כמקדיש, אבל משום נראה כמתקן לא עבר משום דחלת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש וא"כ לא נאסרה העיסה קודם הפרשת החלה ולהכי אינו נראה כמתקן ואינו אסור אלא משום שנראה כמקדיש.

יבואר דהאיסור במקח וממכר אפי' כשלא חל המקח משום דההתעסקות עצמו אסורה משום גזירה שמא יכתוב

ונראה שמי שהפריש תרומ"מ בשבת ועבר משום מפריש תרומ"מ בשבת, הרי הוא צריך להשאל כדי שלא יעבור באיסור מתקן בשבת, אבל לכאורה משום איסורא דנראה כמקדיש לא מהני שישאל כדי שלא יעבור באיסור, שגם אם ישאל ונעקר ההפרשה למפרע קעבר באיסור דנראה כמקדיש.

דהנה הנתנה"מ סימן ר"ח ס"ק ב' כתב לגבי הא דמי שעבר על מקח וממכר בשבת אי אמרינן בזה אי עביד אי מהני, דמשמע בכמה דוכתי דחילי המקח, וכתב שם וז"ל ובבואי לכאן שהביא הש"ך תשובות מהרי"ט [ח"א] ס' ט"ט, עיינתי שם וכתב מקצת כדבריו והנאני מאד. וכאן אוסיף ביאור, דדוקא במקום שאם אנו מקיימין מעשיו מבטלין מה דאמר רחמנא, כגון בתמורה שאם אנו מקיימין מעשיו מבטלין מה דאמר רחמנא [ויקרא כ"ז י'] לא ימיר, וכן במכירה דחרמים ובגירושין דאונס ובכל הני דחשיב התם. וכן בכתובות פ"א [ע"ב] בהא דאמרו רבנן לא לייבין אי זבין לא מהני, שם ג"כ הקפידו חכמים שלא יבטלן שעבוד כתובתה, ואם אנו מקיימין המכירה מבטלין דברי חכמים, משו"ה מבטלין מעשיו בכדי שיהיו דברי חכמים קיימין, "משא"כ במכר בשבת, שאסרו חכמים רק מעשה המכירה מחשש שמא יכתוב, ולא הקפידו על קיום המכירה רק על מעשה המכירה, ומעשה המכירה כבר עבר ולא מתקנין דברי חכמים, וקיום המכירה הוא בהיתר דאסורא דעבד עבד, וזהו כונת הש"ך במה שכתב כיון דאפשר לעשות בהיתר, כונתו שקיום הדבר אפשר להתקיים בהיתר, ואין מבטלין דברי חכמים בכך במה שמקיימים מעשיו, עכ"ל.

ומבואר מדבריו דבמקח וממכר בשבת האיסור אינו חלות המקח אלא ההתעסקות במקח, ולפ"ז גם אם ישאל על התרומה ויבטל מה שתיקן הטבל מ"מ מה שנראה כמקדיש יא בטל על ידי השאלה דסוף סוף נתעסק במקח וממכר ולא תיקן בהשאלה כלום, אמנם כיון שהמפריש תרומ"מ בשבת קעבר בתרי איסורי אחד משום דנראה כמתקן והשני משום שנראה כמקדיש, א"כ בוודאי צריך להשאל על התרומה כדי לתקן איסור שעבר משום מתקן דעל ידי השאלה נתברר שלא תיקן מידי ופשוט.

ולדבריו מי שיעשה מקח בשבת על תנאי ולא נתקיים התנאי ולא נתקיים המקח מ"מ הרי הוא עבר על איסור מקח וממכר בשבת, ולפ"ז מי שמכר בשבת על תנאי לא יתחייב שלא לקיים התנאי כדי שלא יעבור באיסור מקח וממכר בשבת דבלא"ה קעביד איסורא וכמשנ"ת.

יבואר דהפריש תרומ"מ ביו"ט ונשאל עליה מהני שאלתו לברר שלא עבר על איסור מפריש תרומ"מ ביו"ט

אמנם אם הפריש תרומ"מ ביו"ט שכזה נתבאר באחרונים שאינו עובר אלא משום דנראה כמקדיש א"כ בזה למש"כ הנתיתות לא מהני שישאל על התרומה משום שאיסורו מה שנתעסק במו"מ וגזרינן שמא יכתוב וכמשנ"ת.

וכן אם הפריש חלת חו"ל בשבת שאין איסורו אלא משום נראה כמקדיש שהרי חלת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ואין כאן מתקן א"כ בזה לא מהני שישאל על התרומה משום שלגבי נראה כמקדיש גם אם לא חל התרומה מ"מ איסורא דעבר עבר וכמשנ"ת.

אמנם בתשובות רעק"א קמא קע"ד הקשה דמי שמוכר בשבת אמאי לא נימא אי עביד לא מהני, והוקשה לו מההיא דב"מ ד"ט שאמרו אלא מעתה הגביה ארנקי בשבת לא קנה, ופשיטא להגמ' שקנה, וכתב שם דאפשר דבאיסור דרבנן לא אמרינן אי עביד לא מהני, או דליכא איסורא לזכות מן ההפקר בשבת, ואינו אסור אלא מקח וממכר, ולכן המגביה ארנקי של הפקר בשבת זכה בו, ומשמע דס"ל דשייך לומר אי עביד לא מהני במקח וממכר, ולא ס"ל כסברת הנתיתות הנ"ל, וס"ל דאי לא מהני ממכרו מיתקן איסורא דמו"מ בשבת ושפיר איכא למימר ביה אי עביד לא מהני, ולדבריו הכי נמי בנידון דידן צריך להשאל גם על התרומה שהפריש ביו"ט אע"פ שלא עבר אלא על נראה כמקדיש, מ"מ כל שלא חייל המקח לא עבר, ונראה דלדבריו צריך להשאל על התרומה.

יבואר דהמפריש בבהש"מ של שבת אינו עובר אלא משום דנראה כמקדיש

דהנה בר"ש דמאי פרק ז' משנה ד' תנן שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשרה מעשר ותשעה מעשר שני וכו' ופירש הר"ש דבעבר שבת בין השמשות מיירי כדקתני בתוספתא הלוקח יין מבין הכותים מערב שבת ושכח להפריש אבל עדיין לא קדש היום דאם כן אפי' לקרות שם אסור כדמוכח בכמה דוכתי דאין תקנה בטבל בשבת אלא באיסור, וכו' אלא כגון דשכח עד בין השמשות איירי דאסור להפריש כדתנן בבמה מדליקין אין מעשרין את הודאי ופירות כותים ודאי כדפרשי' לעיל בסוף פ"ק, "אבל לקרות שם כי האי גוונא דאומר שאני עתיד להפריש מותר דכולי האי לא גזור בין השמשות אפי' בודאי" וכו' ה"ג תנאי הכא קתני כן בסיפא בתנאים של טבל, וכו' עכ"ל, וצ"ב אמאי אם אינו מפריש עד למחר אינו חשוב כמעשר בשבת והרי ע"כ התרומ"מ צריך לחול בבהש"מ דבלא"ה קאכיל טבלים בשבת, אלא שההפרשה והברירה תיעשה במוצאי שבת אבל מ"מ החלות נעשה בשבת א"כ אמאי בכהאי גוונא לא אסורוהו בבהש"מ.

ואפשר דלמשנ"ת דאיסורא דמתקן בוודאי עבר גם בבהש"מ, אלא דשרי לתקן טבלים בבהש"מ, ומה שאסרו להפריש תרומ"מ בבהש"מ אינו אלא משום דנראה כמקדיש, ולהכי צריך לעשות ההפרשה לאחר השבת אע"פ שהתיקון נעשה בבהש"מ דשבת.

ולפ"ז אם יפריש באיסור בבהש"מ לא יצטרך להשאל ולתקן את מה שהפריש באיסור, משום דאיסור דנראה כמתקן הרי נתבאר שהוא מותר בבהש"מ, אלא דאסור להפריש בבהש"מ משום דנראה כמקדיש והוא אסור גם בבהש"מ, אבל בזה לא מהני שאלה דסוף סוף עשה מעשה של מקח וממכר בשבת וכמשנ"ת בנתיבות לעיל, אלא דלהרעק"א הנ"ל שפיר מהני שאלה גם לאיסור דנראה כמקדיש.

בענין היסורים והנסינות מעלים את האדם

והנה יוסף זכה לגדולתו משום שהגבר על יצרו כמו דאיתא בתרגום ונתן בראשית פרק מט ב' דרבתי יוסף ברי דרבית ותקיפת וסוף הוה עלך למתקף דכבשת יצרך בעובדא דרבנותך ובעובדא דאדחך, והוא מה שהשיב טובה תחת רעה זכה לגדולתו שמעתי מדודי ר' ישראל אהרן קופשיץ שליט"א להכתוב אומר משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מנייתו ומיירה טובה מרובה המשיב טובה תחת רעה לא תמוש טובה מבייתו, והנה בנובחרוק היו מרגילים לעשות טובה תחת רעה כדי להעביר השנאה והנקימה והוא עיצה גדולה להנצל מנקמה ושנאה, שכל העושה טובה עם חבירו הרי הוא מעביר השנאה מלבו חוץ מעניין מעביר על מדותיו שמעבירים לו על כל פשעיו.

והנה שמעתי ר' שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל ונדפס בספר וזאת לעקב בראשית ששטמ מנכדו של הגאון ר' אברהם יפהן מעשה נורא והוא שהגאון ר' אברהם יפהן חתנו של הסבא מנובחרוק ערך חתונה לא' מצאנאיו, וכמוכין הגיעו לחופה כל גדולי ישראל דאמריקא דאז כמו ר' משה פינשטיין, ר' אהרן קוטלר, ר' יעקב קמצנצקי, ר' מנדל זאקס ועוד הרבה רבנים וגדולי תורה. וזה היה חופה שהכל דברו עליה. והנה ר' אברהם כחפז איהו רב צעיר מאיה עיירה קטנה באמריקה בכרכה מבואר והציבור התפללו על כך ותמהו בעצמם על הנהגה זו והיה פלא בעיני הכל.

לימים כשנפטר ר' אברהם יפהן, אשתו הרבנית סיפרה בשבעה מדוע ר' אברהם כיבד את הרב ההוא וסיפרה כך: הרב ההוא, הוא היה תלמיד של ר' אברהם בבאילסטוק וכו' כן הימים הגיע לרבנו, ובקשו להשתתף בחתונה של בתו, ור' אברהם אמר לו

שאין לו כח והוא זקן וחלש, והתלמיד הפציר בו ור' אברהם לא הסכים. עד שהתלמיד אמר לרבו ר' אברהם, אם הרב לא מגיע לחתונה – החתונה איננה חתונה בשבילי. כשמוע ר' אברהם דברים אלו, אמר שבע"ה יגיע לחתונה. ואמר לו את תאריך החתונה ונפרדו לשלום. כיום של החתונה, ר' אברהם חשב שמן הסתם, תלמידו ישלם לו מונית על חשבון עד לאולם, ור' אברהם מחכה, מתקרבת שעת חצות ואשתו של ר' אברהם אומרת לו אם תלמידך הרב הנ"ל, לא שולח לך מונית, אתה לא נוסע לחתונה. ור' אברהם אומר לה אני הבטחתי לנסוע וצריך לעמוד בדבורי וצריך לנסוע לחתונה ואשתו אמרה לו אני אסע אתך ביחד ונסעו ביחד והגיעו לפני החופה ואמר מול טוב וכו', ובאותה חופה, ר' אברהם לא קיבל ברכה כלל. ואחרי החופה נשאר קצת נוסע חזרה ברכבות וכו' כדרך הלוך, כדרך חזור אשתו אומרת לו [בנראיה], חצוף כזה להטריח הרב כ"כ ולא לתת ברכה בחופה [לנו נראה שכזה חופה לא היה מימות אדם הראשון] גם לא שולח לך מונית לחתונה וגם לא נתן לך כיבוד בחופה, חצוף מחופץ [לא שאמרה כ"כ בוטה אבל זהו האמת וכע"ז אמרה וכן התכוונה]. ר' אברהם הרי היה מנובחרוק, ושם היה מושג של "הטבת המותר הקפדה" והיינו אם ההוא ציער אותך, תיטיב לו לפחות ג' הטבות באותו יום, וזה גם ענין גדול שיריד השנאה מהר מהלה. ולכן בחופה כשר' אברהם ראה שהרב הנ"ל נמצא בחופה, נתן לו ברכה, כך סיפרה הרבנית בשבעה של בעלה ר' אברהם זיע"א.

לפרוה"ר ר' יעקב צבי בן רח"ו ושינה בתושי"ה

במשך חכמה על הפסוק אנכי ארד עמך וכו' ויוסף ישית ידו על עיני כתב יתכן כי אמר לו שכל יחזק בכוונתו ובעיני השכליים על תכלית ומהות הענין שצריך לירד מצרימה ולעלות, כי מה זה תכלית וסיבה לאיזו שלמות שלאברהם אמר לילך לארץ כנען להישאר שם בארץ המיוחדת לו, אך לילך למצרים מה זה תכלית אמר כי היותו של "יוסף ישית ידו על עיניו", שזה הענין יעצום עיניו שכל תחקור וכל תסתכל אחרי דרכי ההשגחה כי רמו. כי מי מילל זה אשר הצער של יוסף הוא תכלית נרצה כזה, שידור במצרים ויהי שליט, ויפרסם דעות ידועות, וכל הארץ יהיו כפופים לו, הלא זה הענין ידוע ויכולת יד ולכסות השקפת עיניו והבטת הבנת המוחשת, וזה על דרך הצחות. ולבאבו שלח כואת עשרה חמורים וכו' יעיוין בגור אריה שכתב שאמר בזה שהיו הבשטים כמו עשרה חמורים שנושאים ואינם יודעים מה נושאים כן הבשטים עברו את יוסף ולא היה בידם למנוע שהיו מוכרחים מאת המקום לזה.

ובאור היתים בראשית פרק מה כתב לכאור מה שאמר להם יוסף אני יוסף אחיכם אשר מוכרתם אותי מצרימה ולמה הוכיך שמכרתו וז"ל גם סמך לומר אחיכם אשר מוכרתם לומר שאפילו בזמן המכר לא בהתה עין האחרון ממנו. ושמעתי לפרש מה שאמר דוד המלך בתהלים כי חק לישראל הוא משפט לאלוקי יעקב היינו לישראל נראה הכל כחק ואינו מובן ומקבלים הכל באמונה, אבל לאלוקי יעקב הוא משפט, עדות לה ביהוקף שמו בצאתו על ארץ מצרים שכל הגלות של יוסף היה בשביל לעשותו מלך ולהביאו לארץ מצרים להכין הדרך לישראל הבאים אחריו.